

"לבנינה של תורה"

שיחה שנמסרה בביהמ"ד מפי ראש הישיבה - הרב ברוך ויזר

חיים של יצירה

אֱלֹהֵינוּ

שהישיבה עולה במעלות התורה היא מכח אותם חדשים שהצטרפו לרשימה.

יהי רצון שירבו הלוקחים על עצמם את האתגר להבחין כל חודש בהצלחה, על אותם דפים הנקבעים. אני מציע לשאול את הנבחנים איזו שמחה עצומה יש להם, ומתוך כך אני קורא מכאן לציבור התלמידים והאברכים, אמצו את האתגר הזה! והמתווספים יראו כמה אושר וכמה סיפוק עצמי טמונים בהרגשה זו של מי שנבחן ויודע. חשובה וגדולה היא ידיעת התורה הקדושה שלנו.

הגמרא בברכות אומרת³, שארבעה דברים צריכים חיזוק כל הזמן, וביניהם גם דברי תורה. אני רוצה להזכיר ולהזכיר שבמהלך השבועיים האחרונים של סוף הזמן תיערך בעז"ה חזרה מסיבית, עמוקה, של כל הישיבה על שני הפרקים הראשונים של מסכת מכות, עם רש"י ותוספות, במטרה להגיע לשליטה בשנים עשר הדפים הללו. ביום חמישי האחרון של הזמן, ערב שבת חזון, נכתוב כולנו בע"ה את מבחן סוף הזמן, מבחן ראש הישיבה. כדאי להתחיל כבר עכשיו להרבות בחזרות, להבין כל רש"י ותוספות היטב, להבין לעומק, ולהגביר את ידיעת התורה שבתוכנו. זוהי מטרתנו בחזרה זו. להגדיל את השמחה שבידיעת התורה שבתוכנו. להגדיל את הרגשת האושר והסיפוק ממעשינו, ושהזמן לא יעבור לדינו. שהחיים לא יעברו לדינו.

אני קורא לציבור הלומדים להכין את השיעורים המיוחדים שיש בימי שלישי, השיעורים הכלליים של הרב ישעיהו שטיינברגר שליט"א, ולהיכנס לשיעורי ההעמקה אלו, כדי לבנות מתוך כך קומה לימודית נוספת על קומת הלימוד הקיימת.

דבר נוסף, בקשתי מהר"מים ואני מציע את זה עכשיו בפני התלמידים, למי שרוצה עוד

ברוך שגמלני כל טוב:

בדקות האלה ממש לפני עשרים ותשע שנים, אי שם בדרום לבנון, עמד גדוד טנקים של בני ישיבות ההסדר שהיה נקרא אז הסדר חמש, יבנה, שעלבים והכותל, בציר שפוצץ ע"י הסורים כמה שעות קודם לכן שנקרא ציר הפיטולים. הציר פוצץ על מנת לעצור גדוד זה ולהעמיד את כלם במקום אחד. ממש ממש בדקות אלה, התחילו הסורים להפגין אותנו הפגזה ארטילרית נוראית בפגזים כבדים. פגזים אלו נפלו מטרים ספורים מהטנק שלנו ומטנקים אחרים, והתחלנו לחוש לראשונה מה זה מלחמה באמת. התחלנו להרגיש מה זה שיורים עלינו. מתוך דקות אלה התגלגלנו להמשך לחימה ולקרב סולטן יעקב שנערך בלילה שיבוא, ליל כ' סיוון. בחסדי ה' זכיתי שהטנק שלי הוא אחד משמונה הטנקים היחידים מכל הגדוד שיצאו בנסיעה על הזחלים שלהם. אמנם הטנק היה פגוע מאד, מאחורי היו מלא פגיעות, אבל בחסדי ה' יצאנו. על חסד זה, רוצה אני להודות ברבים לריבונו של עולם, ולקיים את הדין שנפסק בשו"ע¹ להודות בפני רבנן ולקיים מה שכתוב "וְיִזְכְּרוּהוּ בְּקִלְעוֹתָם וּבְמִצְדֵי יְקִינִים יְהִלְלוּהוּ"².

ידיעת התורה בישיבה:

פעמים רבות דברנו על ערך ידיעת התורה והשמחה המתלווה אליה. ב"ה בחודש זה נבחנו רבים במבחן הגמרא, רש"י ותוספות, ומתוכם ח"י בחורים הצטיינו. נדמה לי שזה מספר שעוד לא היה, וזו ממש תעודת כבוד ליושבי בית המדרש ולישיבה. אני שמח שמחה עצומה על דבר זה, על הנבחנים, על המהלך, על המצליחים, ובפרט על החדשים שהצטרפו למעגל. מפרסמים עושי מצווה, ואני חושב שחלק מזה

¹ או"ח סימן ר"ט, סעיף ג'.

² תהילים מזמור ק"ז, פס' ל"ב.

³ דף ל"ב ע"ב.

גדול. אנחנו רואים את הפרחים ואת הפירות שבית המדרש מייצר. עלינו להוסיף עוד ועוד ביצירה, בלימוד, בהעמקה, בידיעת התורה ובהוצאת הכוחות הגדולים הטמונים בנו. ישאל השואל מה זה אומר לגבי? לשם מה הדברים הללו? רוח גדול רוחני וכללי נשיג לעצמנו ולאומה, אם נלך בדרך הזו של בני עליה. כך מלמדנו הרב זצ"ל בדבריו.

דברי תורה צריכין חיזוק:

ישנה פיסקה המופיע באסופת קטעים שהרב כתב במקומות שונים ומובאת בסוף ספר אורות התורה⁵:

"רצוני לזרז בזה למזרזין שפמותכם רבו בישראל, ולהזכירכם את הדברים היסודיים של אפי ההכנה אשר אנו צריכים לעסק בה להשלמתנו האמתית, בצאת השנה..."

הדברים נאמרו לקראת הימים הנוראים. גם אנו נמצאים לקראת צאת השנה, זו סיבה להתחזקות ולא סיבה לרפיון. לפיכך זו העת לומר את הדברים הנאמרים. אנחנו צריכים להיזכר בדברים היסודיים של אופי ההכנה, ההכנה של הבניין, של ההשתלמות, שאנחנו צריכים לעסוק בה.

"יסוד כל טוב, בעדנו, ובעד כל ישראל, ובעד כל העולם כולו".

יסוד הטוב מתחיל קודם כל באדם החושב על עצמו, "בעדנו, ובעד כל ישראל", ומתוך כך לאחר מכן "ובעד כל העולם כולו". שהוא כולו צועד, כולו מתקדם, כולו מתרומם.

"שהננו כל-כף תאבים להאירם באור ד'".

אינני יודע אם אנחנו מרגישים את התאווה שהרב זצ"ל הרגיש, להאיר את העולם באור ה'. אבל דרכו של האדם להיבנות מתוך הדברים הללו ולגדל את השאיפות בתוכו. אדם שאין לו שאיפות הוא אדם המשול לחרס הנשבר, בענייני העולם הזה, וכל שכן בענייני העולם הבא, שהם ענייני הרוחניות. לכן היסוד של הטוב -

לעלות בדרגות התורה הנפלאה שלנו, שבכל שיעור יכינו לפחות שניים, סוגייה בעומק, מתוך לימוד עצמי, ויאמרו "חבורה" כפי שמכונה בעולם הישיבות. ומה טוב אם גם יכתבוה. העיקר בזה היא היצירה העצמית שהיא הנותנת לאדם את הקומה האמיתית והגדולה שלו. בין בחזרה ובמבחן ובין בחבורה ובכתובה...

חיים של יצירה:

דברים מעין אלה אמר הרב זצ"ל בפני חכמי ישיבת מרכז הרב, אור ליום כ' טבת ה'תרפ"א⁴:

"אחי האהובים תופשי התורה (הוא פונה גם אלינו) בעיר הקדש ובארצנו הקדושה בלה, לחיים של יצירה הנני קורא אתכם".

אדם שמח ביצירה, אדם שמח ביותר, לא במה שהוא סופג אלא במה שהוא מייצר מתוך עצמו. אינה דומה שמיעת שיעור לחזרה על שיעור. אינה דומה שמיעת שיעור לעבודה על עניין, על סוגיה, על העמקה עצמית שצומחת מתוך השיעור. לכן אומר הרב:

"זאת היא הנקדה העליונה שאנחנו חייבים לשאף אליה".

אותה נקודה עליונה של יצירה עצמית תורנית.

"... כח גדול רוחני צפון הוא בכם, אחים יקרים, תופשי התורה אשר בארץ הצבי".

ביושבים כאן, חובשי בית המדרש הזה, טמון כח עצום. לא יאמר אדם קטן אני, אלא כל אחד יאמר גדול אני. "כח גדול רוחני צפון הוא בכם, אחים יקרים, תופשי התורה אשר בארץ הצבי".

"והכח הזה מכרח הוא שיתגלה בכל הודו והדרו".

- ע"י יצירתיות, ע"י חיים של יצירה. ברוך ה' אנחנו רואים בבית המדרש זה כח יצירה

⁵ פיסקה אחרונה מתוך אסופת קטעים "לחזוק דברי תורה". ראה נספח.

⁴ מתוך 'הרצאת הרבי', מובא בסוף ספר אורות התורה.

מן התורה הקדושה, מעין חיינו וחי
כל העולמים".

כל הדברים הטובים נמצאים במקום אחד,
זה אוצר התורה. "כי לקח טוב נתתי לכם",⁶
זהו מקור הטוב בעולם. מקור הטוב הוא -
"כל ענין שבתורה, בכל מרחביה".

אמר לי מישהו שלא מחובר ללימוד, 'אני
עומד מול ארון הספרים ואינני יודע מה
לפתוח. אני לא מחובר לשום דבר. אז איזה
ספר אני אקח?'

כשאדם זוכה להתחבר ולהתקשר אל התורה
הנפלאה והמתוקה שלנו -

"כל ענין שבתורה, בכל
מרחביה, שמתקשרים אנו בו ביותר
דבקות, ביותר בהירות".

ע"י העמל שלנו בו, ע"י ההתקשרות שלנו
אליו ביותר בהירות, יש יותר קשר להבנה
הבהירה והברורה אצלו מאשר להבנה
העמומה אצלו.

"כל הלכה הנקנית בקרבנו ביותר
ברור על-ידי שקידתנו, כל סגיא
שמתבררת לנו ביותר טעם וביותר
הארה על-ידי עמלנו הנפשי".

זה לא בא ע"י שהרב מעביר שיעור, אלא
העמל בדברי השיעור הופך אותם להיות
קניין עצמי שלו. הקניין של הרב הופך להיות
תורה דיליה, תורה של אדם הלומד הן מהרב
והן מהספר.

"כל מחשבה, שבתורת ההלכה
והאגדה, המוסר והיראה,
שמתישבת יותר בנפשנו, הרי אנחנו
בונים על-ידיה, ובונים על-ידיה את
הכלל פלו, ואת כל היקום".

ברכה גדולה טמונה בישיבת סדר שלם של
לימוד. היושב ולומד בסדר ערב, חוט של
חסד משוך עליו ביום המחרת.⁷ הוא רוצה
ללכת אך הוא מחזיק את עצמו עוד חצי
שעה. הוא לומד, הוא עמל, הוא בונה והוא
נקשר. נקשר אל הגודל, אל הקודש, אל

"הוא החפץ הנכון שנקבע בנפשנו
לקדשה ולעלוי".

אבל אין זה בא מעצמו. צריך לקבוע את זה
בתוך עצמנו, צריך לחשוב על זה ולהפוך את
זה להיות קבע ולא אורח, רצון "לקדושה
ולעלוי". אנו עלולים להתייחס למושגים
אלו כאל רחוקים, אך אין זה כך, זה נוגע
אלינו ממש. 'לקדושה', 'אשר קדשנו
במצוותיו', התורה מקדשת אותנו. 'ולעלוי',
אנשים שלומדים מתעלים. מרגישים את אור
התורה הנסוך על פני מי שעמל. בבית
המדרש רואים שכשאדם עמל פניו מאירות,
אור תורה מאיר החוצה.

"שאיפת בהירות השכל, והגברת
הופעתו עלינו".

יסוד הטוב מתחיל מתוך אותה הבנה, מתוך
אותה העמקה, מתוך אותה שאיפת בהירות
השכל שהדברים יהיו מבוררים אצלנו.
שאיפה לבהירות בלימוד.

"והגברת הופעתו עלינו, שאיפת ישר
הלב".

כמה צריכים לעבוד על מדת יושר הלב-

"שכל חמדת המדות הטובות
קשורים בו. שאיפת טהרת החיים,
טהרת המעשים, הדבורים, וכיוצא
בהם כל ערכי החיים, הפנימיים
והחיצוניים".

כל הברכות הללו טמונות בעבודה שלנו. כל
הברכות הללו טמונות בבית המדרש. זהו
מקור הברכה הפרטי, זהו מקור הברכה
למשפחה, וזהו מקור הברכה בהקמת בית
וחינוך ילדים. מתוך הלימוד הזה, מתוך
הקדושה והעילוי שהתורה נותנת בתוך
נפשותינו, הילדים שלנו יהיו מחונכים יותר.
מתוך כך עמ"י מתרומם, מתוך כך האומה
מתחזקת וגדל אור ה' בעולם. כל עניינינו
בעולם זה גילוי כבוד ה' בעולם. הדברים
אמנם גדולים, אך זה מתחיל מתוך רש"י
ותוספות בסוגיית 'עדים זוממים' שאנו
עוסקים בה. זה המקום לגלות את הכל, כך
טבע הקב"ה בעולמו.

"ומהיכן אנחנו שואבים כל אלה, -
הלא מתוך אוצר החיים האמתיים,

⁶ ספר משלי פרק ד', פסוק ב'.

⁷ מסכת חגיגה דף י"ב, ע"ב ועוד: "כל העוסק בתורה
בלילה הקדוש ברוך הוא מושך עליו חוט של חסד
ביום".

"כָּל מַחְשָׁבָה, שְׁבִתוֹרַת הַהֲלָכָה
וְהַאֲגָדָה, הַמּוֹסֵר וְהִירָאָה,
שְׁמֵתֵי־שִׁבְתַּי יוֹתֵר בְּנַפְשֵׁנוּ, הֲרִי אֲנַחְנוּ
נִבְנִים עַל-גִּידָה, וּבּוֹנִים עַל-גִּידָה אֶת
הַכָּלָל כָּלוּ, וְאֶת כָּל הַיְקוּמִים".

צריכים אנו להפנים את הדברים
ולשמוח בהם, ולהבנות מתוך כך באור חדש,
באור האורות, אור חיי הנצח הטמונים
בתורתנו העליונה, אשרינו ומה טוב חלקנו.

העילוי. כמה ברכה טמונה בדבר זה! אי
אפשר להילחם בחושך, אך אפשר להאיר את
האור. לא ניתן לכבות חושך, לכן במקום
לעסוק בכיבוי שרפות, נאיר אור בנפשנו.
טמונה בזה ברכה אין סופית. הכל תלוי בנו.
הבניין הפרטי שלנו, בניין האומה שאנחנו
כל-כך אוהבים, בניין העולם, עולמו של
קודשא בריך הוא. תפקיד זה מופקד בידינו.
אשרינו!!! כמה אושר טמון בידיעה הזו!
בזכות הזו שניתנה לנו, באחריות הזו שבורא
עולם נתן לנו להיות מתופסי התורה בעיר
הקודש ובארצנו.

נספח¹:

לחזוק דברי תורה

רְצוֹנֵי לְזָרוּ בְּזֶה לְמִזְרָזִין שְׁפִמוֹתְכֶם יִרְבוּ בְּיִשְׂרָאֵל, וְלִהְיוֹתְכֶם אֶת
הַדְּבָרִים הַיְסוּדִיִּים שֶׁל אָפִי הַהֲכֵנָה אֲשֶׁר אָנוּ צְרִיכִים לְעֵסֵק בָּהּ
לְהַשְׁלֵמְתָנוּ הָאֲמִתִּית, בְּצֵאת הַשָּׁנָה, וְלִהְיוֹתְכֶם אֶת עֲצֵמֵנוּ לְאֹר יְמֵי הַקִּדְשׁ,
יוֹם הַזְכָּרוֹן, יְמֵי הַתְּשׁוּבָה בְּכָל־לַיְלָה, וְיוֹם הַקְּדוּשָׁה יוֹם הַכַּפּוּרִים וְיְמֵי הַשְּׂמִיחָה,
חַג הַסְּכוּת וְשִׂמְחַת תּוֹרָה הַבָּא עֲלֵינוּ לְטוֹבָה בְּעִזְרַת ד' יִתְבָּרַךְ.

יְסוּד כָּל טוֹב, בְּעֵדֵנוּ, וּבְעֵד כָּל יִשְׂרָאֵל, וּבְעֵד כָּל הָעוֹלָם כָּלוּ, שֶׁהֲנֵנוּ
כָּל- כָּד תְּאֵבִים לְהַאֲרִים בְּאֹר ד', הוּא הַחֶפֶץ הַנִּכּוֹן שֶׁנִּקְבַּע בְּנַפְשֵׁנוּ
לְקִדְשָׁה וְלַעֲלוּי, שְׂאִיפַת בְּהִירוֹת הַשָּׁכֵל, וְהַגְּבֵרַת הוֹפְעָתוֹ עֲלֵינוּ, שְׂאִיפַת
יִשָּׁר הַלֵּב, שֶׁכָּל חֲמִדַת הַמְּדוּת הַטּוֹבוֹת קְשׁוּרִים בּוֹ. שְׂאִיפַת טְהָרַת הַחַיִּים,
טְהָרַת הַמַּעֲשִׂים, הַדְּבוּרִים, וְכִיּוּצָא בָהֶם כָּל עֲרֻכֵי הַחַיִּים, הַפְּנִימִיִּים
וְהַחִיצוֹנִיִּים. וּמִהִיכֵן אֲנַחְנוּ שׂוֹאֲבִים כָּל אֵלֶּה, - הֲלֵא מִתּוֹךְ אוֹצַר הַחַיִּים
הָאֲמִתִּיִּים, מִן הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, מַעֲיֵן חַיִּינוּ וְחַיֵּי כָּל הָעוֹלָמִים.

כָּל עֲנֵן שֶׁבַתּוֹרָה, בְּכָל מְרַחֲבֶיהָ, שְׁמֵתֵקֶשְׁרִים אָנוּ בּוֹ בְּיוֹתֵר דְּבִקּוֹת,
בְּיוֹתֵר בְּהִירוֹת, כָּל הַלְכָה הַנִּקְנִית בְּקִרְבָּנוּ בְּיוֹתֵר בְּרוּר עַל-גִּידֵי שְׂקִידָתָנוּ,
כָּל סִגְיָא שְׁמֵתֵבְרַרְת לָנוּ בְּיוֹתֵר טַעַם וּבְיוֹתֵר הָאֲרָה עַל-גִּידֵי עֲמַלְנוּ הַנִּפְשִׁי,
כָּל מַחְשָׁבָה, שְׁבִתוֹרַת הַהֲלָכָה וְהַאֲגָדָה, הַמּוֹסֵר וְהִירָאָה, שְׁמֵתֵי־שִׁבְתַּי יוֹתֵר
בְּנַפְשֵׁנוּ, הֲרִי אֲנַחְנוּ נִבְנִים עַל-גִּידָה, וּבּוֹנִים עַל-גִּידָה אֶת הַכָּלָל כָּלוּ, וְאֶת כָּל
הַיְקוּמִים. וְהֲנֵנוּ מִתְקַרְבִּים בְּזֶה לְהַשְׁלֵמְתָנוּ הָאֲמִתִּית לְתַכְלִית הַחַיִּים,
לְרִצּוֹן הָאֲמֵת שֶׁל חַי הָעוֹלָמִים בְּרוּךְ הוּא, הַחֶפֶץ לְהַנְחִילָנוּ אֶת אֹר
הַחַיִּים, בְּכָל חֲסָנִים וְאֲמִתָּתָם.

¹ מובא בסוף ספר אורות התורה.